

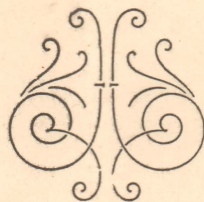
A SZÉKELY NEMZETI MÚZEUM

IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNYÁNAK

JELENTÉSE

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGÉHEZ

A MÚZEUM 1912. ÉVI FEJLŐDÉSÉRŐL ÉS ÁLLAPOTÁRÓL.

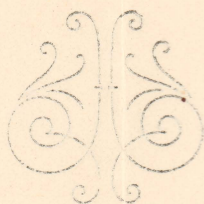

A SZÉKELY NEMZETI MŰZEUM

IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNYÁNAK

J E L E N T É S E

A MŰZEUM 1912. ÉVI FEJLŐDÉSÉRŐL ÉS ÁLLAPOTÁRÓL
A MŰZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS TÖRLETVÉNYELŐSRÉGHEZ

64746

Méltóságos Főfelügyelőség!

A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum az 1912-ik év folyamán ismét hatalmas lépést tett alapszabályaiban kitűzött hazafias és kulturális céljainak megvalósítása felé. Mert a múzeum összes szellemi és anyagi ügyeit intéző igazgató-választmány, miként a megelőző években, úgy az 1912-ik évben is minden erejével és igyekezetével rajta volt, hogy úgy az alapító székely vármegyék és társadalom, mint a Méltóságos Főfelügyelőség és a magyar királyi államkormány bizalmát és hathatós támogatását kiérdemelje s másrészt úgy a székely társadalom, mint a fentartó vármegyék, a Méltóságos Főfelügyelőség és államkormány a legnagyobb jóindulattal és áldozatkészséggel támogatták a múzeum vezetőségét önzetlen munkásságában, miért igazgató-választmányunk úgy a Méltóságos Főfelügyelőségnek, mint az államkormánynak ezen a helyen is hálás köszönetét fejezi ki.

*

A múzeum szervezete és vezetése a lefolyt évben nem változott.

A Gödri Ferenc polgármester elnöklete alatt álló igazgató-választmány a tisztviselőkkel együtt 15 tagból áll, mert — bár két munkás tagját, január 8-án dr. Barha Imrét és szeptember 22-én Gyárfás Győzöt munkaerejük teljességében váratlanul elveszítette, — minthogy a budapesti Székely-Egylet a 10.000 koronás építési segély kifizetésekor kiállított alapító-levél értelmében Benedek Sándor elnököt és Sepsiszentgyörgy város képviselőtestülete az 1000 koronás állandó évi fentartási segély megszavazásakor Gyárfás Jenő sepsiszentgyörgyi festőművészt az igazgató-választmányba kiküldötte, az igazgató-választmány tagjai számában változás nem történt.

A felügyelőbizottság és az igazgató-választmány sepsiszentgyörgyi tagjaiból álló építőbizottság kebelében változás szintén nem történt.

Az igazgató-választmány az év folyamán kétszer, április 13-án és november 23-án, a felügyelő-bizottság egyszer, december 8-án és az építő-bizottság 18 szor tartott gyűlést s az építésiügyben 77 jegyzőkönyvi határozatot hozott.

E gyűlések intézkedtek a múzeum összes ügyeiben s ezek vették helyeslő tudomásul a Gödri Ferenc elnök és Csutak Vilmos s dr. László Ferenc múzeumőrök intézkedéseit.

A megoldásra váró feladatok, miként a megelőző évek folyamán, úgy az 1912-ik évben is kötelességévé tették választmányunknak, hogy a rendes adminisztratívus uton kívül személyes és közvetlen uton is keresse és igénybe vegye a Méltóságos Főfelügyelőség és a vallás- és közoktatásiügyi miniszterium vezetőinek jóindulatát.

E célból január hó 4-től 6-áig Csutak Vilmos múzeumőr, február 5—10-ig Gödri Ferenc elnök és Csutak Vilmos, október 16-án és következő napjain Gödri Ferenc, Csutak Vilmos és dr. László Ferenc jártak az igazgató-választ-

mány és építő-bizottság megbízásából Buda-
pesten.

Viszont a Méltóságos Főfelügyelőség tagjai
közül március 4-én dr. Pósta Béla, június 16-án
dr. Kammerer Ernő, július 30-án dr. Krenner
József és szeptember 10-én Radisits Jenő láto-
gatták meg a muzeumot s míg egyrészt az épi-
tész előhaladásán őszintén örvendettek, más-
részt egyes, szükségesnek látszó pótmunkálatok
elvégzésére, a gyűjtemények rendezésére s az
új muzeum berendezésére értékes gyakorlati
tanácsokat adtak, az illető gyűjteménycsoportok
fejlesztésére nézve pedig már a lefolyt évben
hathatós támogatást nyújtottak, vagy helyeztek
kilátásba.

*

A letúnt év a muzeum vezetősége elé ké t
jelentős feladatot tűzött.

Egyik az 1911-ik év nyarán megkezdett
építkezés befejezése, másik az új muzeum
berendezésének, jövő fentartásának és fokoza-
tos fejlesztésének tervszerű előkészítése volt.

Igazgató-választmányunk és építőbizottsá-
gunk, az előre nem látható tetemes nehézségek
szerencsés legyőzése után mindkét feladatot
szerencsésen megoldotta.

I. Bár a főépület és a két muzeumőri lakó-
ház még a tél folyamán fedél alá került, a fő-
épület összes építési munkálatai — az egész
éven át tartó esőzések, az anyagbeszerzések,
valamint a vízvezetési és csatornázási munká-
latok körül ismételtelen előállott nehézségek s
más, itt alig részletezhető körülmények követ-
keztében, melyeknek mérlegelése a felülvizsgá-
lat kötelessége és feladata lesz, — a július
15-re megállapított határidő helyett csak az év
végén értek véget, úgy, hogy az épület felül-
vizsgálata és átvétele már csak az 1913-ik év
folyamán történhetik meg. Csak a két lakóépü-
let készült el a nyár folyamán annyira, hogy
legalább ideiglenesen átvehető és muzeumörök-
nek lakhatásra átadható volt.

Az építés gyors végrehajtását mindezen
körülményeken kívül nagy mértékben nehezítette,
s bizonyos tekintetben még hátráltatta is az a
sajnálatos, de a Méltóságos Főfelügyelőség előtt
jól ismert tény, hogy a vallás- és közoktató-
ügyi miniszterium által jóváhagyott előmérlet-
költségvetésbe felvett építési összeg nemcsak az
építés vállalatba adásakor, de teljes összegében
még az építkezés befejezésekor sem állt az igaz-
gató-választmány rendelkezésére.

Végre gróf Zichy János vallás- és közokta-
tásügyi miniszter az igazgató-választmány febr-
ruár 7-én küldöttség útján előterjesztett kérése,
a Méltóságos Főfelügyelőség pártoló javaslata,
s dr. Hegedüs Loránt országgyűlési képviselő
buzgó támogatása alapján a muzeum még
hiányzó építési költségeinek fedezésére az 1913.
évi állami költségvetésben újabb 85.000 koro-
nás építési segély első részlete fejében 5000
koronát előirányzott s mivel a törvényhozás az
1912-ik év végén a segély megadásához hozzá-
járult, biztos reményünk van, hogy a folyó
1913-ik évben az építési összeg az igazgató-
választmány rendelkezésére fog állani.

Mivel azonban az állami költségvetésbe
felvett építési segélyt a törvényhozás csak az
év végén szavazta meg, a kérdéses építési ösz-
szeg tetemes részének igénybevétele és felhasz-
nálása azonban már az év derekán elodázha-
tlanul szükségessé vált, az igazgató-választ-
mány a kényszerítő szükség nyomása alatt ideig-

... a Magyar Értelmező Kéziszóval ...

... a Magyar Értelmező Kéziszóval ...

... a Magyar Értelmező Kéziszóval ...

... a Magyar Értelmező Kéziszóval ...

lenesen a Magyar Jelzálog-Hitelbanktól — bár súlyos, de az általánosan nehéz pénzügyi helyzetben aránylag kedvező feltételek mellett — telekönvyi biztosíték nyújtásával 40.000 korona törlesztéses kölcsönt vett igénybe.

Igazgató-választmányunk az építkezés befejezésével a három épületet a legelőnyösebb ajánlatot tevő Adriai biztosító-társaság útján tűz-kár ellen 10 évre biztosította s úgy a muzeum-telek körülkerítési, mint a muzeum udvarának végleges rendezési munkáját részben már végrehajtotta.

II. A muzeum építkezésének előrehaladása kötelességévé tette igazgató-választmányunknak, hogy még a munkálatok befejezése előtt az új épület berendezésére tervszerű intézkedéseket tegyen s gondoskodjék azokról az anyagi eszközökről, melyek a muzeum fentartásához és fokozott fejlesztéséhez multhatatlanul szükségesek.

Mivel e nagyfontosságú feladatok megoldására muzeumunknak megfelelő anyagi ereje nem volt, igazgató-választmányunk kénytelen volt ismét a Méltóságos Főfelügyelőségtől kérni hathatós támogatást.

Azért a szükségletek megállapítása, illetve egy normális költségvetés összeállítása s mindenekelőtt a berendezés és bebutorozás tervszerű előkészítése céljából felkérte a Főfelügyelőség előadó tanácsosát, Mihalik József királyi tanácsost a személyes leutazásra, s mivel Mihalik József külömböző leküzdhetetlen akadályok miatt ígérete szerint nem jöhetett le, Gödri Ferenc választmányi elnök, Csutak Vilmos és dr. László Ferenc muzeumőrök az építőbizottság határozata alapján Budapestre utaztak, hogy egyrészt e halasztást nem tűrő kérdéseket elintézzék, másrészt a Muzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségének október 20-án tartott közgyűlésén a muzeum képviselőjében megjelenvé, a Muzeumnak 1914. őszére tervezett megnyitására a Szövetség közgyűlését meghívják.

A Méltóságos Főfelügyelőség előadó tanácsosával és felügyelőivel a közgyűlés alkalmával folytatott személyes tárgyalások rendjén a Főfelügyelőség egyrészt ígéretet tett egy 25000 koronás újabb berendezési államsegély biztosítására, másrészt kilátásba helyezte az állandó gyarapítási államsegély összegének tetemes fel-emelését abban az esetben, ha viszont a fenn-tartó vármegyék és első sorban Sepsiszentgyörgy városa is hajlandók lesznek megfelelő áldozatot hozni annak a muzeumnak fentartásáért és fejlesztéséért, melynek kulturális áldásait mindenek felett élvezni fogják.

Igazgató-választmányunk azért november 23-án tartott gyűléséből indokolt kérést intézett Sepsiszentgyörgy város képviselő-testületéhez, melyben az 1913-ik évtől kezdve 1500 korona állandó segélyt, a muzeum fűtésére pedig 50 öl tüzfát kért.

S most örömmel jelentjük, hogy a város képviselő-testülete december 18-án tartott gyűlésében méltányolva az igazgató-választmány kérésében felhozottakat s tekintve azon kulturális érdekeket, melyeket a muzeum szolgál, — fentartási segélyül 1913. január 1-től kezdve évi 1000 korona állandó segélyt szavazott meg annak kikötésével, hogy az igazgató-választmányban a város egy taggal képviseltessék, s ugyanakkor Gyárfás Jenő festőművészt bizta meg a maga képviselővel.

Igazgató-választmányunk a muzeum jövő fentartásáról és fejlesztéséről való gondoskodás-

sal egyidőben annak bebutorozását és rendezését is előkészítette.

Ajánlatokat kért be, s azok alapján terveket készített úgy a 25,000 korona berendezési államsegély gazdaságos felhasználására, mint általában az összes berendezési és felszerelési munkálatok elvégzésére.

A Méltóságos Főfelügyelőség állandó jóindulatának és dr. Pósta Béla országos felügyelő hathatós támogatásának köszönheti igazgatóválasztmányunk, hogy numizmatikai gyűjteményünk végleges rendezési munkáját dr. Kovács István kolozsvári osztályarchaeologus szeptember 15-től október 15-ig már körülbelül felerészben a legteljesebb szakértelemmel végrehajtotta, s ettől az állandó jóindulattól reméli választmányunk, hogy e szakértő rendezői munka a folyó 1913. év folyamán teljes befejezést nyer, s hogy egyúttal újabb beszerzések útján e nagyfontosságú gyűjteménycsoportunk kétségtelen nagy hiányait legalább a muzeum megnyitásáig megszüntetheti.

A többi gyűjteménycsoportok rendezése és felállítása szintén a folyó 1913-ik és a jövő 1914-ik év feladata lesz.

*

Mindezen munkálatok elvégzése, mikor az adminisztratívus ügyek is tetemesen felszaporodtak, előreláthatólag oly sok időt s oly sok munkát igényel, hogy igazgatóválasztmányunk a muzeumőrök mellé az irodai munkákban való segédkezésre ideiglenesen egy dijnoki, s az új épületben természetszerűen felmerült szolgálteendők elvégzésére egy szolgáló állást szervezett.

A gyűjteménycsoportok anyagának elhelyezésében változás nem történt. Az év folyamán beérkezett új anyag az építkezés elhúzódása miatt még a régi helyiségekben nyert raktárszerű elhelyezést, úgy, hogy az 1912-ik év végéig beérkezett összes muzeális anyagnak az új épületbe való szállítása és felállítása az 1913-ik év feladata lesz. Ez a körülmény annál sajnálatosabb volt, mert kényszerítette igazgatóválasztmányunkat, hogy egyrészt az eddigi bérhelyiségeket továbbra is igénybe vegye s másrészt megfelelő fedezet hiányában a Méltóságos Főfelügyelőségtől e helyiségek hasznbérének fedezésére legalább a folyó 1913-ik év első felére ismét rendkívüli államsegélyt kérjen.

Nagyobb letét az 1912-ik évben nem gazdagította a muzeum anyagát, de Fenyvesi Vécsey Árpád vezérigazgató előterjesztésére a br. Groedel Árpád vezetése alatt álló Erdélyi Erdőipar Részvénytársaság muzeumunk bebutorozásának céljaira egy vasúti kocsit, elsőrendű minőségű deszkát adományozott, mely adományért igazgatóválasztmányunk már köszönetet mondott. De mégis felkérjük a Méltóságos Főfelügyelőséget, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz a szokásos hivatalos köszönet kieszközlése végett a körülbelül 1000 koronás adományért előterjesztést tenni sziveskedjék.

A gyűjtemények gyarapodásáról

a következőket jelentjük: Az 1912. évben a gyarapodás a következő: 1. Könyvtárnál 629 drb. 2. Régiségtárnál: 1072 drb. 3. Néprajzi gyűjteménynél: 189 drb. 4. Képzőművészeti gyűjteménynél: — drb. 5. Természettajzi gyűjteménynél: 747 drb, összesen 2637 drb.

A gyűjtemények törzsanyagának állománya az 1912. év végén: 1.

[Faint, mostly illegible text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through or ghosting.]

4512

11

Könyvtárnál: 61.606 drb. 2. Régiségtárnál: 22.938 drb. 3. Néprajzi gyűjteménynél: 5613 drb. 4. Képzőművészeti gyűjteménynél: 489 drb. 5. Természettajzi gyűjteménynél: 9516 drb. **Összesen 100.162 drb.**

Az 1912. évre kiutalt gyarapodási államszegély s az előző évi maradványok felhasználásáról beterjesztett 211/1911. számú elszámolásunkat a főfelügyelőség 472/1912. szám alatt jóváhagyó tudomásul vette.

Az 1912. évre előirányzott gyarapítási államszegély felhasználására vonatkozó tervezetet 232/1912. szám alatt terjesztettük fel. Megerősítést nyert e tervezet 508/1912. szám alatt. Ennek megfelelően használtuk fel a rendelkezésre bocsátott segélyösszegeket.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a Főfelügyelőség ajánlatára 31970. szám alatti rendeletével az 1912. évre 2200 korona rendes gyarapodási segélyt utalt ki muzeumunk részére a következőképpen megjelölt célokra és összegekben: a könyvtár gyarapítására 500 koronát, régiségtári szükségletekre 1000 koronát, néprajzi gyűjtésre 300 koronát, természettajzi gyűjteményre 400 koronát. Erről minket a Főfelügyelőség 750/1912. szám alatt értesített; 236/1912. számú kérésünkre 507/1912. szám alatt a Főfelügyelőség rendkívüli segély címén a muzeumi helyiségek bérösszegének részben való fedezetére 800 koronát, 690/1912. számú kérésünkre 1007. szám alatt ugyancsak rendkívüli segély címén a muzeum gyűjteményeinek az új épületbe való átköltöztetésére 400 koronát utalványozott.

Ezek szerint fentartási célokra muzeumunk az 1912. évben 3400 korona államszegélyben részesült.

Az 1912. évi rendes és rendkívüli államszegély felhasználásáról készített részletes elszámolást, az államszegélyből szerzett tárgyakról készített részletes kimutatást és mellékleteit jelentésünkkel egyidejűleg 273/1913. szám alatt terjesztjük fel.

Az elszámolás főbb adatai a következők:
 1. Könyvtárnál: rendelkezésre állott 500 korona, felhasználtatott 500 korona. 2. Régiségtárnál: rendelkezésre állott 1000 korona, felhasználtatott 1000 korona. 3. Néprajzi gyűjteménynél: rendelkezésre állott 406 korona 75 fillér, felhasználtatott 406 korona 75 fillér. 4. Természettajzi gyűjteménynél: rendelkezésre állott 400 korona, felhasználtatott 400 korona. 5. Muzeumi helyiségek bérösszegének fedezésére rendelkezésre állott 800 korona, felhasználtatott 800 korona. A költözködéssel kiutalt 400 korona összeg felhasználásáról 1913. évi jelentésünkben fogunk elszámolni.

I. Könyvtár és levéltár. Könyvtárunk és levéltárunk gyarapítására az 1912-ik évre mindössze 500 korona rendkívüli államszegélyt nyertünk s ezen az összegben kívül saját alapjainkból korábbi jelentéseinkben és gyarapítási államszegélyt kérő felterjesztéseinkben ismételtelen részletesen kifejtett céljainknak szolgálatára csak igen csekély összeget tudtunk fordítani.

A rendelkezésünkre álló 500 korona összeg nagyobb részét, összesen 375 korona 97 fillért, könyvkötésre használtuk fel, kisebb részét pedig, összesen 130 korona 50 fillért, már korábban megrendelt folyóirataink előfizetési díjára s egy sorozatos munka utolsó kötetének megvásárlására s így az egész összeget a leg-

5613

Nr 300 korn

első sorban és multhatatlanul szükséges kiadásaink fedezésére fordítottuk.

Könyvtárunk és levéltárunk anyagát az 1912. évben nagyobb adomány vagy letét nem gyarapította, de másrészt a beérkezett kisebb adományok és letétek útján e nagyfontosságú gyűjteménycsoportunk mégis jelentékenynek mondható gyarapodást nyert.

Egyébiránt a könyvtár és levéltár állapotáról és számszerű gyarapodásáról a következő adatok nyújtanak felvilágosítást: a) Könyv 205 drb. b) Hirlap 10 drb. c) Apró nyomtatvány 16 drb. d) Térkép 77 drb. e) Kézirat. f) Oklevél és egyéb irat 318 drb. g) Egyéb könyvtári anyag 3 drb. Összesen 629 drb. Ebből vásárlás útján szereztetett 93 drb. Állami letét 4 drb, ajándék 532 drb.

II. Régiségtár. A régiségtár részére kiutalt gyarapítási államsegély egy részét régiségtári szakkönyvtárunk kiegészítése céljából az ásatások anyagának feldolgozásánál és régiségtári gyűjteményeink rendezésénél szükséges könyvek és szakfolyóiratok beszerzésére fordítottuk.

Ebből az összegből fedeztük a Sepsiszentgyörgy és Gidófalva közti vasuti vonal keleti oldalán a Bedeházi-malom melletti őstelepen dr. László Ferenc muzeumőr által vezetett ásatások költségeit. Ezen a területen a sepsiszentgyörgyi vasuti állomás újból építésével kapcsolatban nagyobb arányú földmunka végzése vált szükségessé. Kérésünkre a brassó—háromszéki vasutak osztálymérnöksége készséggel adott engedélyt arra, hogy a földmunkálatok területén az előkerülő ingó és ingatlan emlékek leletkörülményeinek pontos megállapítása céljából ásatásokat és felvételeket végezhessünk. A földmunkálat előhaladásához képest szeptember, október és november hó folyamán 15 napon végeztünk ásatásokat. A telepek eddig feltárt körülbelül 3000 m² területén összesen 17 csonkakup alakú, földalatti, ugynevezett „putri” lakást mértünk fel. Az előkerült emlékek legnagyobb része ezen üregekből való. Van közöttük: köeszköz 2 drb, szarvasagancseszköz 2 drb, állati csont 16 drb, ép vagy összerakható agyagedény 13 drb, jellemző edénytöredék 286 drb, egyéb agyagtárgy 2 drb, szuvatrög 6 drb, vastárgy 2 drb, egyéb tárgy 8 drb, összesen 337 drb. A cserépedények legnagyobb része kézzel van alakítva, azonban vannak közöttük a háromszékmegyei római provinciális kort jellemző, korongon készült edények töredékei is. Kortörténeti szempontból kiváló fontosságuk az egyes edények fenekén és szádának felsőlapján talált „bélyegjegyek”. Töredékeiből állítottunk össze egy 74 cm. magas és 56 cm. átmérőjű hullámvonalas diszítésű nagy edényt.

Az erődi Tyiszk-hegyi őstelepen muzeumunk részére dr. László Ferenc muzeumőr másirányú elfoglaltsága miatt csupán a 2. és 3. sz. lakás közti konyhahulladék rétegek lefejtése céljából végeztünk ásatásokat.

Régiségtani kutatásokat végeztünk még Magyarbodzán, Bölönben, Komollón és Sepsiszentgyörgyön az Olt melletti telepeken.

Háromszékvármegye alispánjának rendeletéből az elkobzott tárgyakból a sepsi járási, nagyborosnyói és miklósvári főszolgabírói hivatal összesen 141 drb puskát és pisztolyt helyezett el muzeumunkban.

A nagyobb adományok közt kell még megemlítenünk a Roediger Lajos nyugalmazott főgimnáziumi tanár útján Bálint Benedek és neje

által muzeumunkban elhelyezett 1849-ből való kegyeleti tárgyakat és egy 1795-ből való 3 fiókos subplot szekrényt, melynek anyaga a Szent-Anna-tó feletti Kokojszáson nőtt tiszafából való.

Érem-gyűjteményünket vásárlás útján 1 drb osztrák arany éremmel gyarapítottuk. A régiség-tár és éremtár összes gyarapodása 1912. évben: Ásatás vagy vásárlás útján 818 drb, ajándék útján 254 drb, összesen 1072 drb. Ebből a) őskori régiség 820 drb, b) római régiség 1 drb, c) közép- és újkori régiség 149 drb, d) kegyeleti tárgy 8 drb, e) érem és pénzjegy 58 drb, f) egyéb tárgy 31 drb.

III. Néprajzi gyűjtemény. A Székelyföld néprajzi anyagának összegyűjtése céljából végzett gyűjtő utak közül felemlítjük dr. László Ferenc muzeológus kiszállását Csikvárdotfalvára és Csikszeredába, a mely alkalommal különösen a régi székely kuriák háztartásához tartozó néhány értékes tárgyat és „csiki festékes“ szőnyegeket szerzett meg muzeumunk részére. A festékes szőnyegek közül egyik sodrott gyapjufonállal van kivarva. Többszínű mintája a keleti szőnyeg mintáját utánozza.

Felkérésünkre Roediger Lajos nyug. főgimn. tanár Kovásznán, Kézdivásárhelyen és Kászonban az idén is végzett néprajzi gyűjtéseket és felvételeket. A fényképfelvételek a népies építkezés és a népviselet körére terjednek ki.

A miklósvári, nagyborosnyói és sepsi járási főszolgabírói hivatalok által muzeumunkban elhelyezett 71 drb háló az Olt és Feketeügymenti halászatra vonatkozólag sok irányban újabb tájékozódást nyújt.

A néprajzi gyűjtemény összes gyarapodása 189 drb, melyből vásár 72 drb, a többi ajándék. Mindannyi magyar néprajzi tárgy.

IV. Képzőművészeti gyűjteményünk sem ajándék, sem vétel útján nem gyarapodott.

V. Természetrajzi gyűjtemény. Az államsegély terhére számoltuk el azt a legnagyobb részt Sepsiszentgyörgy területéről származó és házilag végzett gyűjtés útján szerzett rovargyűjteményt, melyben összesen 336 faj, 634 drb megfelelő módon preparált rovar foglaltatik, melyről mult évi jelentésünkben már megemlékeztünk. A rendszerbe foglalás munkája s az elszámolás az 1912. év elején történt meg s így gyűjteményünkbe is csak ebben az évben kebeleztetett be. A székelyföldi ragadozók közül beszereztünk és preparáltattunk egy hatalmas termetű vadkant, továbbá egy értékes bundáju aranyrókát.

Madárgyűjteményünk gyarapodásából megemlítjük Lukács Ferenc és Bene József adományát. Az előbbi 7, az utóbbi 13 drb székelyföldi madárral gyarapította gyűjteményünket.

Kőzetgyűjteményünk házilag végzett gyűjtés útján a háromszéki medence altalajának görgetegjeiből összeválogatott andezit, bazalt és más kőzetváltozatokkal gyarapodott. Ajándék útján Kovásznáról, Kászonból vasércet és a csikmegyei Gyilkos-patak vidékéről kagyló és csigakövételeket szereztünk be.

A természetrajzi gyűjtemény 1912. évi gyarapodása: állat és állattani készítmény 664 drb, növény, ásvány, kőzet és kőület 83 drb. Összesen = 747 drb. Ebből vásár 669 drb, a többi ajándék.

A gyűjteményekben végzett munkák közül felemlítjük, hogy az összes beérkezett tárgyakat a szükséges konzerválások elvégzése után beérkezésük sorrendjében a Szaparodási-jegyzékbe,

71
189
2 van

majd pedig szakok szerint Leltárba vezettük és ennek megfelelően leltári számmal jelöltük meg. A Szaparodási-jegyzék 1912. évi folyószáma: 154. A könyvtári anyagot 3157—3199-ig és 4000—4170-ig, összesen 213 folyószám alatt; a régiségtári anyagot I. 4188—4674-ig, összesen 486 folyószám alatt; a néprajzit: II. 2027—2195-ig, összesen 168 folyószám alatt; a természetrajzit: III. 672—777-ig, összesen 105 folyószám alatt vezettük be az egyes szakok leltárába.

Felhasználtunk minden kínálkozó alkalmat a gyűjtemények gyarapítása érdekében. Ilyen célból ásatások, kutatások, gyűjtések, vásárlások előkészítése, gyűjtemények átvétele és más muzeumi ügyekben ismételten tettünk hivatalos kiutazásokat. Muzeumunk nagymértékben megszaporodott üg y f o r g a l m á r ó l tanuskodik az a körülmény is, hogy míg az 1910-ik évben az iktatókönyvbe bevezetett és elintéztett ügyek száma 139 és az 1911. év folyamán 394, addig ez a szám az 1912. évben 742-re emelkedett. Postakönyv utján beérkezett az 1912. évben 460 ügyirat.

Ezekon kívül muzeumőrök vezették a pénztári nyilvántartásokat s általában résztvettek a pénztári ügykezelésben is.

Összeállították a muzeum 1912. évi állapotáról szóló jelentésüket, az államsegélyek felhasználásáról szóló elszámolásokat, a szükséges statisztikai és leltári kimutatásokat. A Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége 4914—1913. számú leiratában a muzeum „1911. évi fejlődéséről és állapotáról szóló jelentést az elnökség s a muzeum tisztikara által végzett nagyarányú, lelkes és lelkiismeretes munkálkodás teteljesebb elismerésével tudomásul vette.”

Az 1912. évben közzétették az 1910. és 1911. évi muzeumi j e l e n t é s t 6 és 1/2 iv terjedelemben s a közönség érdeklődésének ébrentartása céljából a muzeum jóakaróinak, pártfogóinak és a társmuzeumoknak 700 példányban szétküldötték.

Tudományos intézetek s egyesek is többrendben keresték meg a muzeumot könyvek, oklevelek, néprajzi, régiségtani és másféle tárgyak tanulmányozása végett, valamint különböző irányú szakkérdésekben is. Bárha gyűjteményeink legnagyobb része ebben az évben is raktárszerűen volt elhelyezve, azért mindenik esetben készséggel állottunk a hozzánk fordulók rendelkezésére.

Gyűjteményeinket helyiség viszonyaink miatt csupán szakemberek látogathatták. Az adományok mennyisége is mutatja, hogy azért a közönség érdeklődése muzeumunk iránt nem csökkent.

A muzeum vagyoni állapotáról a következő adatok nyújtanak felvilágosítást: Közpénztárunk 1912. évi zárszámadása szerint a bevételek összege (az államtól nyert bevételeket beszámításba nem véve) az átfutó tételekkel s a Háromszékvármegyétől és Cskvármegyétől kapott segélyösszegekkel együtt 4735 korona 77 fillér, kiadások összege 3990 korona 11 fillér; pénztári maradvány 745 korona 66 fillér.

Az építési pénztári-napló adatai szerint az építés céljaira 1912. december 31-ig összesen = 255,451 korona 18 fillér folyt be. Ebben az évben fizettetett be a Háromszékvármegyei tanalap 12000 koronás építési alapítványa. A Háromszékvármegye által kezelt muzeumépítési törzsalap, mely kamatokkal

együtt 10,283 korona 21 fillérre emelkedett szintén befizettetett. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége az építés céljaira való felhasználás céljából kiutalta az 1910. évben múzeumunknak adományozott 25,000 koronás berendezési államsegélyt. Ennek összege a kamatokkal együtt 25,990 korona 71 fillérre emelkedett. A Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól felvett 57,200 koronás bankkölcsön után befolyt 50,687 korona 37 fillér készpénz; a múzeumóri lakások építésére a Magyar Jelzálog Hitelbanktól felvett 35.000 koronás bankkölcsön után 29.991 korona 60 fillér. Befolyt végül az ugyancsak a Magyar Jelzálog Hitelbanktól felvett 40,000 koronás ideiglenes kölcsön után 33,452 korona 38 fillér. Az építési pénztár kiadásainak összege 230,925 korona 79 fillér. Maradt készpénz 24,525 korona 39 fillér.

A múzeum vagyoniállása az 1912. év december 31-én: 1. Alapítványi törzsvagyona: 3200 korona; 2. az építkezési alapnál készpénz maradvány 24,525 korona 39 fillér; 3. a közpénztárnál pénztári maradvány 1145 korona 66 fillér; ebből államsegély maradvány 400 korona) 4. az új múzeumépületre és múzeumóri lakásokra eddig kiadatott 230,925 korona 79 fillér építési összeg; 5. múzeumtelek érték 60,000 korona. Az 1—5 tétel alatt kimutatott követelések összege = 319.796 korona 84 fillér. A múzeumot terheli az előbb kimutatott építési kölcsönökből 35.000 korona tartozás. Ennek leszámításával a múzeum tiszta vagyona 1912. év december 31-én (a gyűjtemények értékét számításba nem véve) 284.796 korona 84 fillér.

Kelt Sepsiszentgyörgyön, 1913. március 11-én.

A Székely Nemzeti Múzeum igazgató-választmánya nevében:

Gödri Ferencz

polgármester, elnök

Csutak Vilmos

főgimn. tanár, múzeumőr

dr. László Ferencz

főgimn. tanár, múzeumőr